

Pöytäkirja

Parlamentaarinen TKI-työryhmä

Kokous 5/2021

Ajankohta: 2.11.2021 klo 9.00-11.00

Paikka: Teams-kokous

Osallistajat:

kansanedustaja Matias Mäkynen, puheenjohtaja
kansanedustaja Kai Mykkänen
kansanedustaja Katri Kulmuni
kansanedustaja Saara Hyrkkö
kansanedustaja Pia Lohikoski
kansanedustaja Joakim Strand
kansanedustaja Sari Essayah
kansanedustaja Harry Harkimo
kansanedustaja Atte Harjanne
kansanedustaja Antero Laukkanen

kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
ylivohtaja Terhi Järvikare
ylivohtaja Atte Jääskeläinen
osastopäällikkö Ilona Lundström
osastopäällikkö Seppo Määttä

tiedeasiantuntija Antti Pelkonen, pääsihteeri
talousneuvoston pääsihteeri Pekka Sinko
budjettineuvos Taina Eckstein
johtaja Erja Heikkinen
teollisuusneuvos Mikko Huuskonen

Asialistan kohdassa 4 lisäksi:

hallituksen puheenjohtaja Pekka Ala-Pietilä (kutsuttu asiantuntija)
työelämäprofessori Martti Hetemäki (kutsuttu asiantuntija)
työelämäprofessori Vesa Vihriälä (kutsuttu asiantuntija)

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mäkynen avasi kokouksen, toivotti osallistujat tervetulleiksi ja totesi kokouksen asialistan.

2. Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Sari Essayah ja Saara Hyrkkö.

3. TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteet

Pääsihteeri esitteli periaatteita koskevaan luonnokseen ryhmiltä saatujen kommenttien perusteella tehdyt muutokset. Käytiin keskustelu päivitetyn version pohjalta. Tavoitteena muotoilla versio, joka voidaan toimittaa julkiselle kommenttikierrokselle sidosryhmätilaisuuden ja lausuntokierroksen yhteydessä. Periaatteita voidaan kehittää edelleen palautekierroksen jälkeen. Keskustelun päätteeksi todettiin seuraavat täsmennykset luonnokseen:

Ingressin kolmas kappale lisätään sana *julkisia* seuraavasti: *Keskeisiä julkisia toimijoita ovat yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yliopistosairaalat...*

Periaate 2 Vipuvaikutus muotoillaan seuraavasti:

Suomen TKI-politiikan onnistuminen edellyttää, että yritysten t&k-investointien kasvu on euroissa vähintään kaksinkertaista julkisen panoksen kasvuun nähden. Vipuvaikutusten edellytykset tulee varmistaa valtion TKI-panoksia suunnattaessa. Osana kokonaisuutta tarvitaan toimiva ja myös pk-yritysten tarpeisiin vastaava T&K-verokannustin. Samalla on keskeistä huolehtia innovaatioihin perustuvan yrittäjyyden ja yritystoiminnan edellytyksistä Suomessa.

Periaate 3 Kokonaisvaltaisuus muotoillaan vaihtoehdon b) mukaisesti.

Periaate 10 Teknologianeutraalius toisen lauseen sana ”pitää” korvataan sanalla *voidaan* seuraavasti: *Tukien suuntaamisessa voidaan kuitenkin ottaa huomioon olemassa olevat vahvuudet sekä yhteiskunnan strategiset tavoitteet.*

4. Pekka Ala-Pietilän johtaman Kestävän kasvun työryhmän näkemyksiä pitkäjänteisen t&k-rahoituksen toteuttamisvaihtoehdoista

Pekka Ala-Pietilä selosti oman työryhmänsä työn lähtökohtia ja tähän mennessä tehtyjä havaintoja ja päätelmiä. Työryhmän keskeinen huoli on Suomen talouskasvun jääminen kilpailijamaista jälkeen. Taustalla on erityisesti innovaatioiden heikko skaalautuminen korkean lisäarvon tuotteiksi. TKI-investointien tason nostaminen on keskeinen lääke tähän ongelmaan mm. osaamisen ja pääomien oikean kohdentamisen ohella. TKI-panostuksia ei pidä nähdä menoina, vaan investointeina, jotka tuottavat toteutuessaan myös lisääntyviä verotuloja jo tarkastelujakson aikana. TKI-rahoituksen lähivuosien ennakoitu kehitys on hyvin huolestuttavaa ja siihen olisi syytä puuttua.

Ala-Pietilän työryhmä on alustavasti tunnistanut kaksi pääasiallista keinoa turvata julkisen TKI-rahoituksen pitkäjänteisyys. Nämä ovat budjetin ulkopuolinen rahasto ja monivuotinen, kehyksiin sovitettu budjettimomentti TKI-panostuksille, jota tuettaisiin mahdollisesti puitelaililla. Lisäksi nykyisen hallituksen tulisi löytää ratkaisu lähivuosien TKI-rahoituksen nostamiseksi.

Martti Hetemäki totesi TKI-työryhmälle toimitetun taustamuistion arvioivan TKI-panostusten vaikutuksia BKT:n kasvuun ja julkisen talouden velkaan mm. OECD:n ja IMF:n tekemien analyysien pohjalta. Vesa Vihriälä korosti pitkäjänteisen sitoutumisen merkitystä TKI-toiminnan vauhdittamisessa. Suomessa pystyttiin 1990-luvulla nykyistä vaikeammassa olosuhteissa turvaamaan TKI-rahoitus ja profiloitumaan kansainvälisestikin arvostetuksi nopean talouskasvun maaksi.

Keskustelussa nousi esiin seuraavia näkökulmia/kommentteja: Liitteenä oleva Hetemäen muistio pyrkii vastaamaan kysymyksiin, jotka ovat nousseet esiin myös TKI-ryhmän työssä ja niitä voidaan toivottavasti hyödyntää jatkossa. Investointi- ja käyttömenojen erittely julkisen talouden budjetointikäytännöissä on ryhmän työn kannalta yksi keskeinen kysymys. TKI-toiminnan arvioinnissa tulisi panosten ohella pyrkiä mittaamaan myös tuotoksia. Monivuotisen budjetoinnin käyttöön liittyy tiettyjä lainsäädännöllisiä rajoitteita, jotka vaikeuttavat sen soveltamista TKI-tukiin. Suomessa kehityksen jarruna on laajemminkin oma lainsäädäntö: monissa muissa maissa TKI-puolella ollaan tekevässä rohkeammin merkittäviä uudistuksia. Suomessa on tärkeää seurata kehitystä suhteessa kilpailijamaihin.

Todettiin tarpeelliseksi jatkaa tietojen ja näkemysten vaihtoa työryhmien välillä myös jatkossa ja TKI-työryhmän sidosryhmäpalautteen jälkeen. Sovittiin, että Ala-Pietilän ryhmän edustajat vierailevat TKI-ryhmän kokouksessa uudelleen marras-joulukuun vaihteessa.

5. Pitkäjänteisen t&k-rahoituksen toteutusvaihtojen alustavia vaikutusarviointeja

Taina Eckstein esitteli VM:ssä laaditun taulukkomuotoisen vertailun eri budjettitekniesten rahoitusvaihtoehtojen eroista mm. sitovuuden ja julkisen talouden rahoitustasapainon osalta. Kysymyksessä on alustava ja kuvaileva luokittelu. Perusteellisempia arvioita ja laskelmia on tulossa seuraavaan kokoukseen.

Keskustelussa nousi esiin seuraavia näkökulmia/kommentteja: Budjetin ulkopuolinen rahasto lienee ainakin periaatteessa mahdollinen vaihtoehto, mikäli sen taakse löytyy eduskunnasta riittävä enemmistö. Poikkeuksellisen menettelyn käyttämiseen määrärahalisäysten kohdalla liittyy kuitenkin varauksia. TKI-menojen kasvu- ja verokertymävaikutukset olisi syytä huomioida vaihtoehtoja arvioidessa. Tähän liittyy haasteita, mutta VM/KO selvittää asiaa. VM:ssä ei nähdä tarvetta suunnata TKI-menoja kehityksen ulkopuolelle siinäkään tapauksessa, että rahoituksen pitkäjänteisyyttä lisätäisiin. Pitkäjänteisyys osaltaan helpottaa kehysten mitoittamista.

Puheenjohtaja totesi keskustelun eri rahoitusvaihtoehtoista olevan alustavaa, eikä tarkoituksena ole tässä vaiheessa sulkea pois mitään vaihtoehtoja.

6. Sidosryhmätilaisuus ja kirjallinen lausuntomahdollisuus sidosryhmille

Pääsihteeri kävi läpi 8.11. pidettävän sidosryhmätilaisuuden ohjelman ja järjestelyt. Jäsenille on varattu mahdollisuus osallistua halutessaan tilaisuuteen paikan päällä. Mikäli sähköinen varausjärjestelmä ei salli ilmoittautumista paikan päälle, jäseniä pyydetään olemaan sähköpostitse yhteydessä Antti Pelkoseen.

Tilaisuuteen kytkeytyvä kirjallinen lausuntomahdollisuus avataan lähipäivinä Ota kantaa.fi -palvelussa. Taustamateriaalina tilaisuuteen ja lausuntokierrokseen julkistetaan edellä kohdassa 3 käsitelty periaatteita koskeva muistio sekä VM:ssä laadittu kirjallinen esitys eri budjettitekniestä rahoitusmahdoista. Jälkimmäinen pohjautuu 14.10. työryhmän kokouksessa pidettyyn esitykseen (Niko Ijäs).

Todettiin, että VM:n esitykseen on syytä lisätä maininta siitä, että kyseessä on VM:n alustava kartoitus ja perusteellisempia vaikutusarvioita eri vaihtoehtojen eroista tullaan laatimaan työryhmän työ edetessä. Esitys on myös syytä jakaa tiedoksi työryhmän jäsenille ennen julkistamista.

Puheenjohtaja kehotti jäseniä rekisteröitymään 8.11. tilaisuuteen. Mahdollisten esteiden varalta selvitetään mahdollisuudet tehdä tilaisuudesta nauhoite tai ainakin yhteenveto.

7. Kirjallisesti tiedoksi

Merkittiin tiedoksi asialistan mukainen kirjallinen materiaali. Materiaaliin liittyvät mahdolliset kysymykset kokoukseen jälkeen sähköpostitse.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.02.

Pöytäkirjantarkastajat Sari Essayah ja Saara Hyrkkö ovat hyväksyneet pöytäkirjan sähköpostitse.